

II JORNADA D'IMMERSIÓ ESTRATÈGICA DEL CLÚSTER AQÜÍCOLA DE CATALUNYA -AQÜICAT-

El passat 21 de novembre va tenir lloc la segona Jornada d'Immersion Estratègica del clúster AqüiCAT. Va ser una jornada oberta al conjunt del sector aqüícola on es van reunir unes 30 empreses i entitats dels diferents segments de la cadena de valor del clúster.

La immersió va ser un espai per intercanviar experiències, coneixements i reflexionar amb empresaris del negoci aqüícola. La jornada va finalitzar amb dinàmiques de grup per generar idees respecte com abordar la governança del clúster i projectes 2014 a desenvolupar. Els objectius principals de la immersió van ser:

1. Consolidar el coneixement entre els participants del clúster i el sentiment d'equip.
2. Realitzar networking per generar noves oportunitats de projectes.
3. Compartir coneixement clau sobre els reptes estratègics del clúster.
4. Copsar la sensibilitat de les empreses i entitats per constituir l'Associació Clúster.

BENVINGUDA I PRESENTACIÓ DE LA JORNADA.

La Teresa Hechavarría, responsable de R+D de l'empresa Pintaluba i membre del nucli dur del clúster aqüícola de Catalunya, va fer un repàs de totes les actuacions que s'han fet en el marc del clúster. S'han realitzat sessions interclúster amb els clúster d'òptica i fotònica (Secpho) i el de l'aigua (Catalan Water Partnership) i jornades tecnològiques, com nous negocis i oportunitats de l'aqüicultura al món i el paper de la biotecnologia a l'aqüicultura, entre d'altres. També va fer èmfasi en el procés de constitució de l'Associació Clúster Aqüicat en el que ens trobem en aquest moment; s'estan cercant persones i empreses que vulguin sumar i fer realitat el projecte clúster que ha de permetre, entre tots, cercar projectes transformadors que per si sols una sola empresa difícilment podria desenvolupar. Ara és el moment en que les empreses liderin aquest projecte!

POTENCIALITATS PER A UNA DESIGNACIÓ COMUNA PELS PRODUCTES AQÜÍCOLES DE CATALUNYA: PERCEPCIONS DELS AGENTS DEL SECTOR.

Durant la immersió en José M. Gil del Centre de Recerca en Economia i Desenvolupament Agroalimentari (CREDA) va presentar en primícia l'estudi "Potencialitats per a una designació comuna pels productes aqüícoles de Catalunya. Percepcions dels agents del sector". Aquest treball és conseqüència directe del que es va publicar al juliol del 2011 "Estudi de Posicionament dels Productes Aqüícoles Catalans per part del Consumidor a Catalunya", també impulsat pel clúster, que conclouia que existia un interès per part d'algun segment de consumidors per una producció local catalana i que un origen català reforçaria determinats aspectes, en especial, pel que fa a una major garantia de control. Per tant, podria recolzar-se en una marca col·lectiva identificable per part del consumidor.

Partint d'aquesta situació, s'ha realitzat l'estudi per tenir en compte quines són les percepcions, actituds i opinions dels productors aqüícoles envers el desenvolupament d'una designació comuna pels productes aqüícoles catalans, afegint-ne també, els comercialitzadors del sector.

Es destaquen els següents resultats per part dels productors:

1. Els productors mostren una actitud positiva envers la creació d'una marca comuna a Catalunya.
2. La marca hauria de complir uns estàndards de qualitat, garantia d'origen i seguretat alimentària.

3. Potenciar campanyes de difusió i promoció per assegurar-se que el consumidor rep la informació en el punt final de venda
4. En el cas particular dels bivalves, existeix un major interès per una marca pròpia "Marisc del Delta de l'Ebre" i els experts indiquen:
 - Qualitat per sobre l'origen.
 - El mercat d'interès no ha de ser exclusivament el català.
 - L'aspecte clau per a la creació d'una marca: la seva promoció!

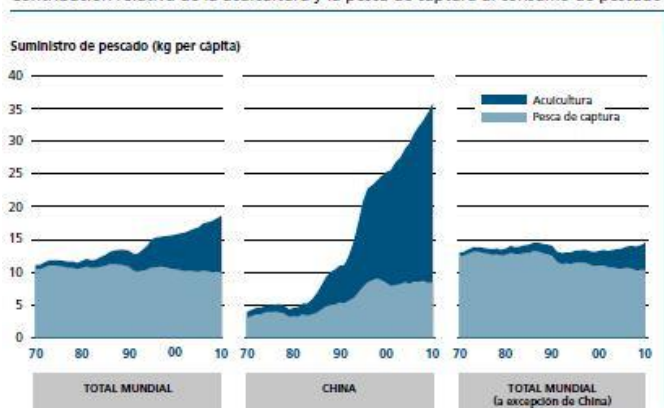
PLA ESTRATÈGIC PEL POSICIONAMENT ALS MERCATS INTERNACIONALS DE LES EMPRESSES CATALANES DEL SECTOR BIOTECNOLÒGIC AQUÍCOLA

Manuel Vera, Auditor-Consultor de l'empresa Consultia i responsable de l'elaboració del Pla Estratègic de posicionament internacional. Va indicar que els objectius que persegueix l'estratègia d'internacionalització en el marc de l'estudi són:

1. Analitzar els elements clau de competitivitat de les empreses del clúster Aqüicat.
2. Identificar els mercats de demanda dels productes, serveis i tecnologies disponibles per les empreses del clúster.
3. Definir el posicionament estratègic per a les empreses d'AqüiCat.

En aquesta línia va destacar que els productes aquàtics són actualment una de les fonts més importants de proteïna animal del món, representant el 30% del total de la proteïna consumida als països en vies de desenvolupament i el 15% a Europa i Amèrica del Nord.

Contribución relativa de la acuicultura y la pesca de captura al consumo de pescado

En base a l'anàlisi realitzat per l'empresa consultora i les xifres globals obtingudes, es pot afirmar que l'aqüicultura mundial (sense considerar Xina), hauria de créixer anualment per sobre d'un milió de tones només per mantenir l'oferta per càpita de 13,3 kg/habitant/any.

L'estudi ha permès classificar les empreses segons la seva activitat, l'àrea actual relacionada amb l'aqüicultura, la categoria d'espècies amb les que treballen i la producció factible dirigida al negoci de l'aqüicultura. L'estudi no està finalitzat encara per a qual cosa en breu s'obtidran més conclusions pel conjunt de les empreses aqüicat.

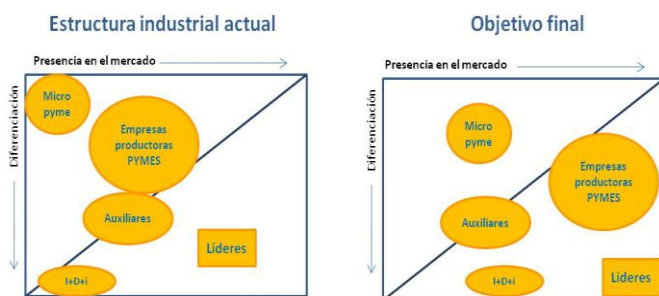
VISIÓ PRÀCTICA DEL CTAQUA: COM S'ORGANITZEN, COM GENEREN PROJECTES NACIONALS I INTERNACIONALS?

En **Juan Manuel García de Lomas Mier, Director del Centro Tecnológico Acuicultura de Andalucía (CTAQUA)**, va iniciar la seva presentació explicant que l'objectiu del Ctaqua és fomentar la innovació competitiva de les empreses, en resposta a les necessitats empresarials del sector aqüícola, així com el desenvolupament d'una recerca aplicada als diferents processos productius.

Des del Ctaqua gestionen el clúster que anomenen Productes del Mar i que engloba diferent tipologies d'empreses; des d'empreses tractores a empreses auxiliars passant per pimes i centres de coneixement, tal i com indica el gràfic adjunt.

L'objectiu del clúster és ajudar als membres que en formen part, a través d'un seguit d'activitats i projectes, a fer una salt qualitatiu, obtenint més presència als mercats i diferenciació en un entorn cada cop més canviant:

Per aconseguir aquesta fita de diferenciació, estan desenvolupant nombrosos projectes, tant a nivell nacional com internacional, com, per exemple:

Estudi i Anàlisi de les Necessitats de R+D+I en el sector Aquícola d'Andalusia . Proposta d'Actuació. L'objectiu principal del projecte és detectar i analitzar les necessitats del sector aquícola a Andalusia en recerca, desenvolupament i innovació per posteriorment proposar accions encaminades a cobrir les necessitats detectades.

Anàlisi de la demanda i estudi previ de mercat dels productes transformats de l'aqüicultura. Amb el present estudi es pretén posar de manifest les possibilitats de mercat del producte aquícola transformat, de manera que es puguin introduir millores en la transformació i la comercialització del producte final.

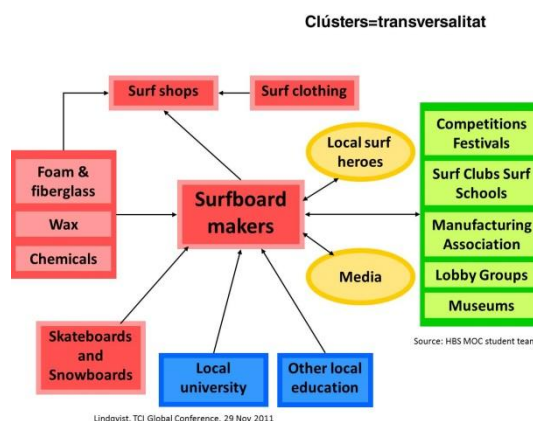
Estudi d'adequació de la producció aquícola a un distintiu de qualitat i disseny d'un canal o punt de venda de comercialització dels productes de Chiclana de la Frontera. L'objectiu principal del projecte ha estat identificar i distingir la qualitat dels productes conreats de manera tradicional a l'entorn de Chiclana de la Frontera. En la presentació (ppt) es poden visualitzar més projectes emblemàtics.

Va acabar la seva intervenció indicant que la gestió i desenvolupament de projectes ha d'esdevenir la base i objectiu fonamental del nostre treball diari. Per això, cal crear connexions i acords que permetin cobrir les necessitats de cada cas, en aquest sentit, pertanyer a un clúster, com la iniciativa que s'està duent a terme des de Catalunya, pot ajudar molt a desenvolupar aquests projectes transformadors.

GOVERNANÇA D'UN CLÚSTER

En Joan Martí, Gerent de dinamització de clústers d'ACCIÓ, va iniciar l'exposició descrivint l'ecosistema català de clústers. Catalunya va ser un dels territoris pioners a nivell mundial, al 1993, a desenvolupar polítiques de reforç de la competitivitat empresarial basades en la dinamització de clústers.

Un dels primers aprenentatges que ens va aportar en Joan és que no hi ha sectors d'èxit o en crisi, el més important és conèixer que existeixen estratègies empresarials guanyadores i obsoletes en tots els sectors. El clúster esdevé un instrument útil per detectar i implementar aquestes estratègies guanyadores. L'objectiu últim d'un clúster és desenvolupar projectes transformadors que permetin a les empreses millorar la seva competitivitat i aconseguir una rendibilitat mitjana superior a la del sector.

El més important per aconseguir l'èxit en una iniciativa clúster és mobilitzar la capacitat de lideratge dels que en Joan va anomenar els salmons, és a dir, les persones (principalment empresaris) amb capacitat per trencar amb el saber convencional del sector, liderar i jugar en equip. A més, cal facilitar el procés de canvi amb accions d'acompanyament adequades.

De la mateixa manera, els clústers necessiten d'una governança formada per un grup d'empresaris amb lideratge, que comparteixin una visió de futur, que veuen i comprenen les necessitats col·lectives i que poden i volen treballar en equip ("sentir els colors"), i un clúster manager (facilitador) que jugui un paper clau en establir i dinamitzar aquest grup i garantir que s'executin els projectes.

Va acabar dient, que tot això dels clústers té sentit si les empreses i entitats del clúster s'involucren i són capaces de posar-se el barret col·lectiu i actuar com tal. Ara, després de dos anys dinamitzant el clúster, ens trobem en la fase metodològica on cal la

implicació de tothom per constituir l'associació clúster Aqüicat, ara és l'hora de plantejar el traspàs del lideratge de l'Administració pública cap a les empreses.

REFLEXIÓ CONJUNTA: QUÈ ENS PREOCUPA? QUÈ ENS MOTIVA? CODISENYEM ENTRE TOTS LES ACTUACIONS I PROJECTES DEL CLÚSTER 2014.

Durant la tarda vàrem tenir l'oportunitat de treballar de forma conjunta la possible governança del clúster i aportar idees per desenvolupar activitats i projectes singulars cara el 2014:

Dins de l'exercici de governança, es va parlar de fer un esforç per:

1. Aconseguir un mínim de 20 socis per constituir l'Associació clúster.
2. Involucrar productors de peix, bivalves i pinso essencials, fer l'esforç de tornar a explicar la iniciativa i intentar fer-los veure les potencialitats que té participar en el clúster.
3. Incorporar a transformadors, comercialitzadors, canal horeca, cuiners i institucions com Fundació ALICIA.
4. Incorporar altres sectors i actors de la cadena de valor que calgui
5. Com a Clúster Màner, per a una primera etapa l'IRTA pot actuar amb una dedicació parcial, fent servir l'estructura i serveis que disposa a Sant Carles de la Ràpita i subcontractant un servei de gestió econòmica i jurídica. Amb els objectius específics de:
 1. Desenvolupament estratègic de l'Associació:
 - a. Planificació d'activitats anuals
 - b. Celebració de l'assemblea anual
 - c. Potenciació de la imatge, manteniment de la web
 - d. Activitats de difusió, generació de continguts i posicionament dels membres
 - e. Articulació d'aliances estratègiques
 - f. Identificació i captura de nous socis
 2. Impuls del coneixement mutu i cooperació entre els socis de l'Associació i entre sectors afins:
 - a. Manteniment de les bases de dades dels membres
 - b. Organització de jornades, cursos, viatges, missions, visites...
 - c. Vigilància tecnològica i valorització del coneixement intern
 3. Potenciar les activitats d'innovació dins les línies estratègiques de l'Associació:
 - a. Seguiment de convocatòries, identificació d'oportunitats de finançament
 - b. Coordinació de participants, gestió de projectes
 - c. Mecanismes de comunicació amb la Junta Directiva i la resta de Socis

Dins l'exercici col.laboratiu, les principals iniciatives de projectes que van sorgir, van ser:

1. Desenvolupament amb la restauració de dietes funcionals i valor social de la nutrició dels productes aqüícoles. Ingredients naturals i la seva importància en la salut
2. Caracterització i valorització dels residus de l'activitat.
3. Control de procés i monitorització de circuits tancats (RAS) i control de la biomassa amb biomarcadors.
4. Internacionalització i comercialització conjunta (mercats i productes)

Totes les presentacions es podran trobar a la pàgina web del clúster: www.aquicat.cat

